

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Jäntti, M., Lipsonen, T. & Botha, E. (2022) Vauvan kireä kielijänne.
Kättilölehti, 127(2), 12-13.

Vauvan kireä kielijänne -näppärä nipsaisu vai turha trendi?

Kireiden kielijännteiden leikkausten lisääntyminen on globaali trendi, joka näkyy Suomessakin. Kireät kielijännteet eivät ole yleistyneet, vaan diagnostiikka- ja hoitokäytännöt ovat muuttuneet. Mistä tässä on kysymys?

Kielijänne on kielen normaali anatominen rakenne, joka näkyy suun pohjasta noin puoliväliin kielen alaosaan ulottuvana limakalvopoimuna. Kireä kielijänne (ankyloglossia) on lievä, synnynnäinen ja osittain perinnöllinen rakennepoikkeama, jossa kielen normaali liikkuvuus on rajoittunut. Kireää kielijännettä esiintyy arviolta 4–11 % vastasyntyneistä, ja se on pojilla noin kaksi kertaa yleisempi. Kireän kielijännteen leikkausindikaatiot ovat eri ikäryhmissä erilaiset: vastasyntyneillä imemisongelmat, leikki-ikäisillä ja vanhemmilla pääasiallisesti äännevirheet.

Näkykö kielijännteen kireys ulospäin?

Kielijännteen ollessa kireä jää kielen kärki usein ikenen taakse kielen työntyessä ulos. Itse jänne voi näyttää lyhyeltä, paksulta ja/tai joustamattomalta eikä kieli nouse kohti suulakea tai se vetäytyy kuppimaiseksi vauvan itkiessä. Kielen kärki voi olla hertanmallinen tai siinä voi olla lovi. Kireän kielijännteen ulkonäkö saattaa vaihdella läpikuultavasta limakalvopoimusta täydelliseen ankyloglossiaan, jossa kieli on sulautunut suunpohjaan. Mikäli kireä kielijänne esiintyy lyhyenä sidekudoskalvona ilman, että kalvoista jännettä näkyy lainkaan, voi sen havaitseminen olla haastavaa. Tällöin imetysongelman, kielen toiminnallisuuden arviointi sekä äidin haastattelun merkitys korostuvat. Kielijänntestä puhutaan posteriorisesti kireänä, kun jänne ei ole näkyvissä, mutta se on palpoitaessa tunnettavissa kiristävänä jännteenä suunpohjassa.

Kuka diagnosoi ja hoitaa kireän kielijännteen?

Kätilö saattaa huomata kireän kielijännteen vastasyntyneellä jo lapsivuodeosastolla. Lääkäri saattaa sen huomata tutkiessaan vauvaa kotiinlähtötarkastuksessa. Vauvaa myöhemmin kohtaavien ammattilaisten on hyvä muistaa kireä kielijänne mahdollisena imetysvaikeuden syynä. Diagnoosin tekee lääkäri, ja Suomessa kielijänneleikkauksia tekevät asiaan perehtyneet neonatologit, korva-, nenä ja kurkkutautien erikoislääkärit, foniatriit, hammaslääkärit ja neuvolalääkärit.

Kireän kielijännteen leikkaus saattaa auttaa vauvoja, joilla on kireästä kielijännteen johtuvia haasteita syömisessä. Mikäli vauvalla tai imettävällä äidillä, tai molemmilla, on oireita, jotka täsmäävät vauvan kielijännteen kireyteen, on ensisijainen apu imetysohjaus. Mikäli imetysohjauksesta ei ole apua, voi ratkaisuna olla kielijännteen katkaisu eli frenotomia. Kielijänne voidaan leikata paikallispuudutuksessa tai joskus harvoin yleisanestesiassa. Vastasyntyntä puudutteen paha maku häiritsee todennäköisesti enemmän kuin jännteen katkaisu, joka toimenpiteenä on yleensä varsin helppo. Kieli nostetaan sormilla tai kohottajalla ja katkaistaan saksilla, veitsellä tai laserilla. Kielijännteen katkaisu on toimenpiteenä varsin turvallinen: komplikaatioita raportoidaan vähän, pääasiassa pientä toimenpiteen jälkeistä verenvuotoa. Runsas verenvuoto, infektiot tai poikkeava arpeutumisen on harvinaista.

Kireä kielijänne + ongelmat imetyksessä = selkeä yhteys

Kireä kielijänne on yhteydessä imemisongelmiin. Kireä kielijänne voi haitata tiiviin imuotteen onnistumista ja imemiseen tarvittavan peristalttisen liikkeen tekemistä, ja aiheuttaa imuotteen jatkuvaa irtoamista. Imetysongelmat voivat aiheuttaa tehotonta maidon imemistä ja niukkaa painonnousua, vaikka vauvaa imetettäisiin usein ja pitkään. Syödessään vauva saattaa pitää

naksuvaa ääntä, haukkoa ilmaa tai väsähtää kesken syötön. Vauva voi tehottomasta imemisestä johtuvan heikon painonnousun vuoksi myös vieroittua rinnasta ennenaikaisesti. Kireä kielijänne aiheuttaa joskus vauvoille ongelmia myös pullosta syötettäessä. Imetys huonolla imuotteella voi aiheuttaa äidille imetyskipua, rintatulehduksia, rinnanpäiden rikkoutumista, maidon erityksen vähentymistä ja rintojen huonoa tyhjenemistä imetettäessä.

Kuitenkin tutkimusten mukaan noin puolet vauvoista, joilla on kireä kielijänne, pärjää sen kanssa hyvin. Onkin tärkeää huolellisesti arvioida ja valita ne vauvat, joille toimenpiteestä on hyötyä.

Mitä kireän kielijänteen leikkauksesta seuraa?

Jos vauvan kireä kielijänne vaikeuttaa imettämistä, kannattaa se hoitaa. Lisäksi jänteen leikkaamista voidaan harkita, vaikkei imetyso ongelmia esiintyisikään, jos jänne on poikkeavan kireä. Tutkimustiedon mukaan kireän kielijänteen leikkauksen seurauksia olivat imetyksen parempi onnistuminen ja täysimetettyjen vauvojen osuuden kasvu. Äitien imetyskiput vähenivät ja vanhemmat kokivat imetyksen sujuvampana. Vauvojen refluksoireet helpottivat ja paino lähti nousuun. Leikkauksen seurauksina saattoi tulla myös komplikaatiota. Kireän kielijänteen leikkaus voi hyödyttää myös pullosta syötettyjä vauvoja. Leikkauksen jälkeen saattoi ruokailuhetkien pituus lyhentyä, maidon falskaaminen suupielestä vähentyä sekä ilman meneminen vauvan mahaan vähentyä.

Imetysohjaus on tärkeää, leikattiin tai ei

Imetyksen tukeminen voi lisätä minäpystyvyyden tunnetta imetyksessä niillä äideillä, jotka ovat kokeneet imetyksen haasteista johtuen ahdistusta tai stressiä. Ammattilaisen tarjoama imetysohjaus voi parantaa äitien kokemuksia imetyksen sujumisesta, pidentää imetyksen kestoa, vähentää ahdistusta ja lisätä äitien kokemaa luottamusta imetyksen onnistumiseen. Imetysohjauksen laatuun ja saatavuuteen olisi näin ollen ensisijaisen tärkeää kiinnittää huomiota. Mikäli vauvalla ja/tai imettävällä äidillä on oireita, jotka täsmäävät vauvan kielijänteen kireyteen, on näyttöön perustuva ensisijainen hoito parantaa imuotetta ja imetyksen tehokkuutta imetysohjauksella. Mikäli siitä ei ole apua, voidaan kielijänteen katkaisu tehdä tarkan arvioinnin jälkeen.

Mitä kättilön olisi hyvä tietää kireästä kielijänteestä

- kireä kielijänne on lievä ja yleinen rakennepoikkeavuus, joka rajoittaa kielen liikkuvuutta
- voi vaikeuttaa imetystä merkittävästi
- vauvalla voi esiintyä kuolaamista, ilmavaivoja
- myöhemmin myös hammas-, suu- ja purentaongelmia, puheen- ja äänteiden kehitysongelmia, kiinteiden ruokien syömisvaikeuksia, sosiaalisia ongelmia ja uniapneaa
- kireän kielijänteen leikkauksen hyötyjä ovat imetyksen helpottuminen, täysimetettyjen vauvojen osuuden kasvu, imetyskipun vähentyminen, imetyskokemuksen parantuminen, vauvojen refluksoireiden helpottuminen ja painonnousu
- on tärkeää huolellisesti arvioida ja valita ne vauvat, jotka hyötyvät toimenpiteestä
- toimenpiteen komplikaatiot ovat vähäisiä
- imetysohjaus on ensisijainen keino imetyksen haasteiden hoitamisessa
- ammattilaisen tarjoama imetysohjaus voi parantaa äitien kokemuksia imetyksen sujumisesta sekä pidentää imetyksen kestoa

Aiheesta Vauvan kireän kielijänteen leikkauksen seuraukset julkaistaan Opinnäytetyö Tampeen ammattikorkeakoulussa keväällä 2022.

Kirjoittajat:

Martta Jäntti, kättilöopiskelija, TAMK

Tiia Lipsonen, kättilöopiskelija, TAMK

Elina Botha, TtT, Kättilötyön lehtori, TAMK